Jaar 1587

Inhoud

Hongersnood 9 januari 1587 – Vroedvrouwen & bakkers 14 januari 1587 – Geeraert Baervoet versus Pieter Everaert 14 januari 1587 – Robert de Rouvroy heeft schulden 22 januari 1587 – Letteren van respijt 7 februari 1587 **- De Schat vande weduwe VanderDoene** 16 februari 1587 – Hommelhof langs het Peperstraatje 28 februari 1587 – Vervallen hofstede in de Wipperhoek 16 maart 1587 – Leverstraat 16 maart 1587 – Reparatie Sint Janskerk 17 maart 1587 – De dochter van Jan Daten verkoopt haar erfenis 29 april 1587 – Drake en de Spaanse armada 11 mei 1587 – Het Maenhof 11 mei 1587 – 't Doorneken 3 juni 1587 – Koop hop 3 juni 1587 – **Willem Andries versus Mailliaerd Schevele** 4 juni 1587 – Koop hop 15 juni 1587 – De Crommen Boom – Bethunestraat – Dasdreef 29 juli 1587 – Een voste merrie 11 augustus 1587 – Bier en wijnaccijnsen 29 augustus 1588 – Het Papelanghemeerschstraatje 24 september 1587 – 't Gouden hoofd 24 September 1587 – Verkoop van een boerderij met hommelhof De winter van het jaar 1587 - Augustyn van Hermelghem 11 december 1587 – Zuster Marie Sint Rynicx – moeder van het gasthuis Kerstdag en monstering tot Poperinge	**1587**
De uitwijking naar Leiden	

Hongersnood - Pauwel Heindericx

Ter incommen vanden jare 1587, verminderde den prijs der levensmiddelen niet.
Dit was oorsaecke, dat Veurnambacht veel meer als ten voorleden somer bewoont wiert, niet jegenstaende datter daer verscheyde menschen van honger stierven.
En noch al aenmerckelick getal stedelieden gingen op de Casselrie woonen, in hoop van niet alleen aldaer beter te sullen connen leven,
maer by der uutnemende dierste der eetwaren er wat rijckdommen te mogen vergaderen ende ieder deser trachtte soo vele landen (waer voor men alsdan luttel ofte niet voor pacht gaf) te besaeijen.
Bovendies quam **uut Artois** ende andere landen menich huysgesin in deze streecke sich neersetten, soo om de vruchtbaerheyt des gronts als om de leege pachten, ende daer door wiert ten voornoemden jare, de helft der Casselrie benoten.
Naer dien schrickelicken hongersnoot, heeft God den menschen bermherticheyt gedaen.
De Veurnambachters hadden zoo eenen vruchtbarigen ougst, dat de granen ende eetwaren goetcoop wierden. Ter grooter blijdschap van ’t gemeente, ende namentlick van die menschen die met daghwercken moesten leven, cocht men alsdan tot Veurne, een rasiere terwe voor vijff guldens.

Veurnambacht wiert van dage tot dage meer bewoont. Men vindt uut den lantcoste vanden jaere 1589, datter toen de drje vierde deelen der landen benooten waren. De prochien, van zuyden den Ysere gelegen zijnde gone die lest bewoont zijn geweest, te weten: **Oostvleteren, Westvleteren, Crombeecke, Stavele, Haringhe, Proven ende Reninghe.**
Sulx quam voort, omdat die de meeste verwoest ende onbewoont zijn geworden, gedeurende de blocquade van Ypre, die in 1583, seven maenden lanch aenhielt.
Selfs eenige jaren daer naer en heeft niemant sich aldaer connen ophouden, om dat dese prochien vol quaet volck waren die met roof leefden.

9 januari 1587 – Vroedvrouwen & bakkers - Resoluties B – SAP 468

Burghemeesters ende schepenen vander stede van Poperinghe hebben iterativelick verboden dat gheene vrauwen, huerlieden en vervoorderen kinderen t’ontfanghen, vut den gheboorte noch en bestaen haerlieden vut te gheven voor **vroedevrouwen,**
dan de ghonne daertoe gheadmitteert ofte naer desen t’admitteren byder wet ende ten ede op arbitraire correctie,
lastende de zelve vroedvrauwen over te gheven den pasteuren alle de kinderen, die zy zullen ontvanghen hebben binnen derden daeghe, naer den gheboorte
ende tverbandt van haerlieden eedt ende pene van correctie als boven
Ghepubliceert den ixde january 1586

Item es by t’collegie van der wet toeghelaeten, den bailly, ampman ende wetschepenen vander stede te doene haerlieden **daeghinghen, pandynghen, insinuatien** ende ghelycke acten van justicie ter halle, ten laste vande opghezetenen vande stede buuten baillien ghedeurende deser perciculeusen tydt ende tot wederroepen midts by hemlieden laetende weten de voorseide;
die landtslieden by monde ofte in gheschrifte, vande voorseide daeghynghen, pandynghen oft insinuatien, eer de zaecke hemlieden roeren op de halle
Ten fyne zy hemlieden aldaer moghen verandtwoorden ende niet versteken en worden by verswymenesse ofte faulte van kennesse, op pene van de voorseide daeghynghen, pandynghen, insinuatien ofte verschynghen ghehouden tzyne van vulleerde

Actum den voorseide xvide january 1586
Nyet ghepubliceert

Ghestatueert by de wet ende rade deser stede van Poperynghe, ende verbooden wel expresselick conforme doude cueren ende statuten vande warandeerders van de broode, dat voordan **gheene herberghiers ofte taverniers hemlieden en vervoorderen broodt te backene** thaerlieder huuse, omme voort te vercoopen haerlieder ghasten ende ghelachnooten ende de zelve haerlieder ghasten gheen brood ten hoogheren pryze te rekenen dan dat gheld inde backerye
op de boete van iij ponden parisis telckent als de contrarie bevindende ende voorts op verbodt van herberghe ende taverne, ter discretie vande wet –
dat oock alle die brood vercoopen op de vente dat zulcken voortbrynghen met teecken ofte maerck opde voorseide boete by officieren voorseid
Actum den *xvij- 17 - de* in sporcle 1586 ende ghepubliceert den xxiijde – *23* - der selver maendt ende jaere

14 januari 1587 – Geeraert Baervoet versus Pieter Eeveraert - Processen nr. 53

Andwoorde over meester **Geeraert Baervoet** vut zelve ende tzijne medecomplicen, hoirs ten sterfuuse van **Mailiaert Vande Slype**, verweerders ter eenen
Jeghens **Pieter Eeveraerd** als madelaere ten sterffhuuse van **Caerle de Waele**, heescher ter anderen
Dienende voor ulieden, myne heeren burghmeesters ende schepenen van de stede van Poperynghe
1
Alvooren alzo de verweerders hemlieden betrocken vynden van ulieden, over betaelynghe van de somme van xxvij – *27* - pond xiij – *13* - schele parisis van verschot van een stoop wyns, gheexpireert ten oughste lxxxij – *1582* - – zijn tzelve by expressen ontkennende als noeyut coopscepe ofte voorwaerde van woonste byde verweerder voorzaete jeghens den zelven VandeWaele, verweerder ofte huusvrouwe ghehadt hebbende
Ij
Maer es waerachtich den zelven Mailliaert de verweerder, nyet ignoreren haerlieden voorzaete ghehadt thebben een canneke ten huuse vande zelve VandeWaele vut vriendschap aldaer eerst commende naer dat hy zeere ghequetst ende **ghewont hadde gheweest van zeker vrybuyters** ontrent kerstmesse lxxxi – *1581* - – zodat zes weken oft daerontrent vande pillaige der zelver stede een vrauwe met een dochter … *daar kwam verblijven.*

Het betreft hier een proces tussen twee 'sterfhuizen' of erfenissen. De één stelt dat de vader van de ander een 'stoop wijn' gedronken heeft bij de ander thuis en deze niet betaald heeft. De ander stelt dat zijn vader die stoop wijn gekregen heeft uit vriendschap. De feiten vonden plaats toen Mailliaert VandeSlype door vrijbuiters gewond was rond kerstmis 1581.

14 januari 1587 – Robert de Rouvroy heeft schulden - SAP 395 – Renten

Robert de Rouvroy kent schuldich tzyne **Jacquemyne de weduwe van Kaerle de Roode** -
de somme van zes ponden grooten vlaemsch van leverynghe van coorne ende multer -
te betaelen en beliefve vande voornoemde weduwe -
de voornoemde debiteur daerinne verbindende tgroene coorne nu ten tyden int land ende groeyende op een half ghemet lands opde coutter wannoff den grond toebehoort de weduwe van **Pieter van Stechele** daertoe een paer bedden ghestoffeert - een lys -

ende generalick alle thuusraet tzynen huue wesende daer hy teghenwoordelick woont omme executie
Actum den xix january inde presente van Frans de Vos ende Bartholomeus Liebaerd – schepenen

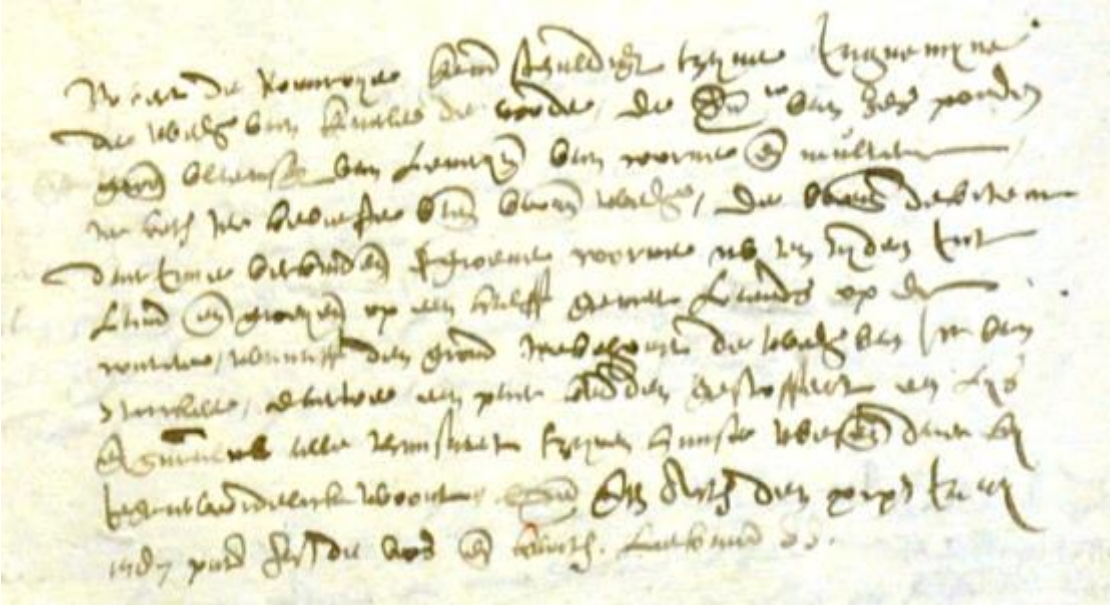

22 januari 1587 – Letteren van respijt - Resoluties B – SAP 468

Ter verghaderinghe van bailly, burghmeesters, schepenen raedt ende notable deser stede gheschiet den xxijde january 1587 - *22ste januari 1587*
es gheresolveert te continueren t'hove de letteren van respyte
van de betaelynghe van stedeschulden voor den tydt van drie jaeren,
incommende den iiijde – *4de* - in meye naerstcommende
ende alvooren stellen by memorie alle de schulden vande stede ende de masse ghezien voorts te solliciteren continuancie vande voorseide letteren van respyte
op zulcke middelen van belastinghe alsmen tsamen zal delibereren ende vinden te behooren ten minste grieve van tgeneraal ghemeente.
Zoals we vinden in de rubriek 'Andere betaelynghen van voyaegen vande wet' *hiervoor, is het de greffier die deze herniewing van de respijtbrieven mag gaan bepleiten zowel in Rijssel, Gent als Brussel.*

7 februari 1587 - **De Schat vande weduwe VanderDoene** - SAP 115 - Proces nr. 22

Anwoorde omme **Pieter vanden Schoote** alzoo hy betrocken es, verweerder ter eenen – jeghens den onghefundeerde heesch tzynen laste ghemaeckt by ende van weghen **Claeys VandenDoene,** heescher ter anderen
dienende voor ulieden myne heeren burghmeesters ende schepenen vander stede van Poperinghe

Alvooren alzo de voornoemde verweerder bevynt byden iste artickel van sheeschers heesch dat de zelve heeschers moeder **ten tyden van de pillaige** zoude begraven hebben in een hommelhof achter daer zy woonende was,
zeker ghelt in nombre van xi – *11* - pond grooten met een gouden rinck,

welck ghelt ende rynck zy zoude naer de zelve pillaige ghezocht hebben met de wedwe Devos ende andere,
ende niet en heeft connen vynden,
es de voornoemde verweerder gheheel onbekent en overzulcx danaff ignorerende,
daer hy zyne woonste binnen den voorseide stede ten dien tyden nyet en was houdende,
zo hem van de ghelycke onbekent es d'inhoudt vande iijde – *3de* - artickel tzelve glisserende vut corthede.

Commende ter iiijde artickel vande zelve heesch,
al waer den heesscher pooght te zegghen dat duer tslepen van eenige houtten tvoorseide ghelt zoude ontdeckt hebben gheweest metten voornoemde rynck.
Es een ponct onwaerachtich ende by expressen ontkennende overghemerckt nimmermeer metten waerheid blycken zal, dat de verweerder mids hy eenich ghelt ghevonden heift
ende ghenomen, de voornoemde verweerder eenighe sticken ghelts ghevonden hadde en blyct daeromme niet dat de zelve zoude de ghene wezen die sheeschers moeder zoude besteit ende begraven hebben,
want blycket en zal des noodt wezende by den voornoemde weduwe Devos dat de zelve zijne moedere zeyde (naer dat zy t'ghelt by haer wech ghesteken, langh ghezocht hadde) dat tzelve zoude ghenomen zijn **van zeker vulders** die in de kuecken stonden;
presumerende zy haer tzelve ghelt hadden zien besteiden ende wegh steken, vut welcke redenen ghenouch blyckt donghefundeerdheid .
de voorzeide heesscher behoorde oick omme zyn ghoedt recht te betooghen alvooren te denomeren de specien van gheld die by zijne voornoemde moedere zoude hebben wech ghesteken gheweist,
vutbrynghende de voornoemde juuste somme van xi pond grooten,
want ghenomen in 't voornoemde hommelhof
tghelt by den verweerder ghevonden hadde gheweist
en blyckt daeromme niet tzelve zoude wezen tgene van zyne voornoemde moedere,
duer redene dat ten tyde vande voornoemde pillaige **eenyeghelick zijn ghelt wech stack** daer hy coste ende nyet altijts op zijn woonplaetse -
oick niet vutbrynghend alzulcke somme op veile naer als de heescher heesschende noch gheene kennesse hebbende van eenighen rynck
by welcke voornoemde reden nyet te verstaene wert dat de verweerder eenighe penninghen zoude hebben den voornoemde heescher competerende
ende hem wel behoirde te deporteren van zijn tvoorseyde heessch, tverweerders laste ghemaect
mids welcken mynen conclusie tendeert
ten fyne dat by ulieden heeren sententie diffinitive ende omme trecht gheseyt, ghewyst ende verclaerst wort
ende beclaecht heeft de zelve verweerder dannaff absolverende,
condempneerende de heescher vande costen vande vervolghe ter tauxatie van ulieden.
Annoperende de provisie die heesch verzouct by zijn voornoemde heessch,
sustineert de verweerder ter contrarie ende daer by persisterende
vut de redenen ghenouch boven verhaelt,
als hebbende gheen fundament waer duere hy den zelven verweerder es betreckende ende oick gheen penninghe anden heescher competerende

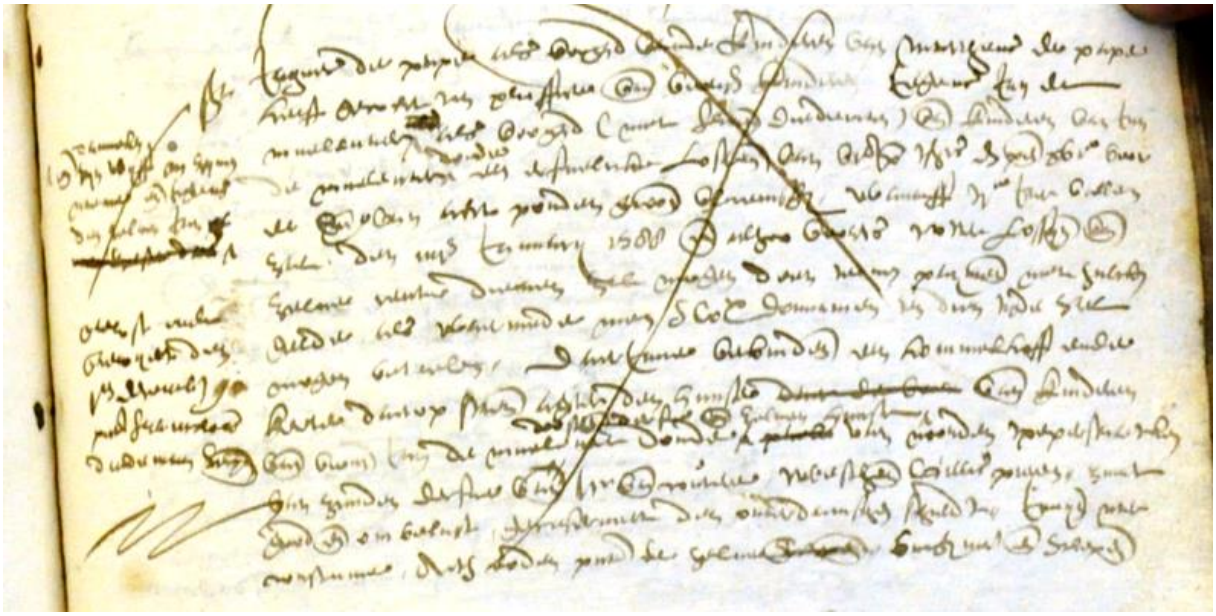

Jacques de Pape als vooght vande kynderen van **Mattheus de Pape**
heeft ghecocoht ten proffite vnde voorseide kinderen jeghens **Jan de Muelenaere** als voogd
- met **Frans Diedeman** - vande kinderen van **Jan de Muelenaere** doude -
een erfvelicke losrente van vj pond parisis tsjaers -
den penninck xvj - voor de somme van acht ponden grooten vlaemsch - wannoff tjste jaer
vallen zal den iiij januari 1588 –
ende alzo voorts totte lossinghe vande zelve rente die men zal moghen doen teenen payement
met zulcken gelde als waermede men sconincks domainen ten dien tyde zal moghen betaelen
daerinne verbindende **een hommelhoff ende keete** daerop staende achter den huuuse vande
kinderen vande voornoemde Jan de Muelenaere doude -
doostende derfve ende zelven huuse - van noorden **tPeperstrraetken** - van zuuden derfve
vande Pieter van Coutere - twesthende Gillis Pieren –
zuuver goed ende onbelast - ghereserveert den Overdamsche schult –
innynghe naer coustume -
Actum eodem present de zelve burchmeester ende schepenen -
Everaert - Vande Schottere - Frans de Vos - Jan Fobert - vervanghende Loys Makeblyde

Ik heb een kruis getekend op de Ferrariskaart – circa 1775 – waar zich het hommelhof met de keet zich bevond.

28 februari 1587 –
Vervallen hofstede in de Wipperhoek - SAP 331

Smaendaeghs den laetsten
february 1587
Gheconsenteert **Pieter van de Daele ende Pieter Hazebaerd** als vooghden van **Joorken** den kinde van **Pieter De**

Byzere, de vercoopynghe by hallegebooden ende by verhooghinghe van ij ghemeten een lyne x roeden lands ter vervallen hofstede daer **Jan van Harynchouck** te wonnen plagh inden **Wipperhouck,** mids voor den overslagh ende erfynghe adverteeren zal den oppervooghd ende schepeneen van den prys die men danoff bieden zal ende alzoo vermoghen authorisatie absolute van de erfinghe ende behoudens men vutwys ten weezeboucke naer coustume

16 maart 1587 – Leverstraat - SAP 331

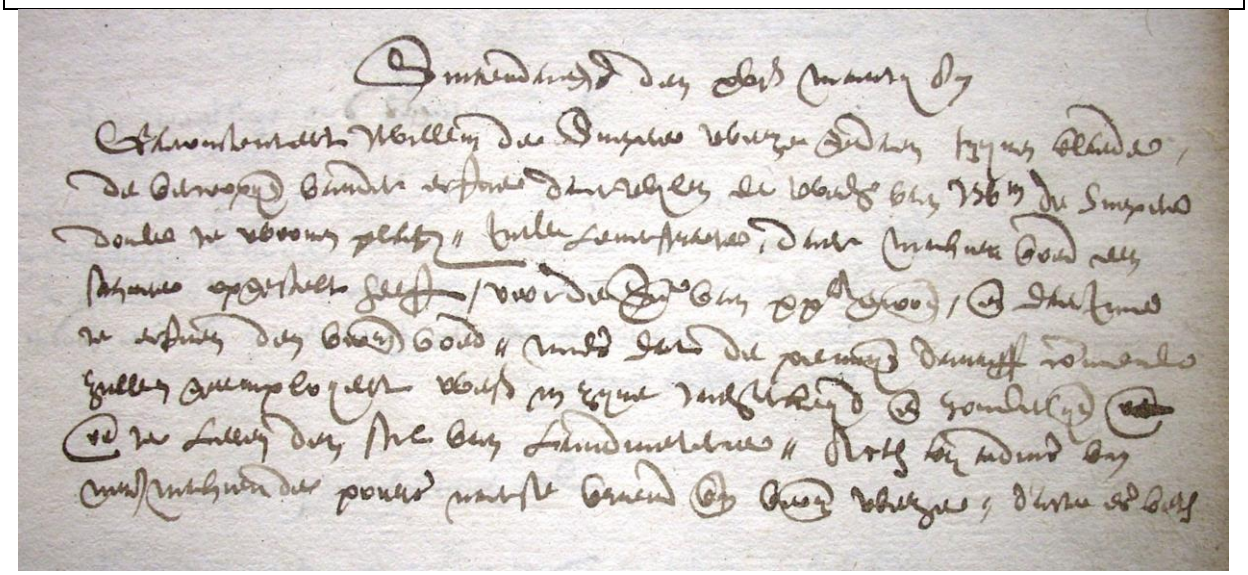

Smaendaeghs de nxvi ste maerty 87
Gheconsenteert **Willem Desnepere**, weeze, gedaen tzynen blaede, de vercoopinghe vander erfve daer wylen de wedewe van **Willem deSnepere** doude, te woonen plagh in de **Leverstraete** daer **Mahieu Voed** een schuere opghestelt heeft,
voor de somme van xx pond grooten ende daerinne te erfven den voornoemde Voed,
mids dat de pennynghen danaff commende zullen ge-employeert wezen in zyne tachterheyd ende zonderlynghe om te leeren **den stil van landmeterie.**
Actum by advis van meester **Mahieu de Pours**, naerst beraed van de voornoemde weeze
D'acte es bethaelt

16 maart 1587 – Reparatie Sint Janskerk – SAP 331

Toegelaten jegenwoordighe ende naercommende kerckmeester van Sint Jans te besteden in betaelinghe van **de reparatie van de kerke** ende pryze vande priesteren het incommen van de goedynghen van den disch aldaer, mids rekeninghe ende bewys tot recovatie vande wet.

Dit besluit wijst er op dat men de Sint Jans kerk aan het herstellen was. Zoals we hiervoor reeds zagen was deze eerst als kerk ingericht voor de religieuze diensten.

17 maart 1587 – De dochter van Jan Daten verkoopt haar erfenis – Halmen SAP 365

Andries de Buckere heift ghecocht
teghen meester **Mahieu de Pours** als procureur over **Jan Nys ende Janneken filia Jan Daten** zyne huusvrouwe, blyckende by procuratie hyer van weghen de voornoemde Jan Nys verclaert – ghepasseert voor Jehan Makereel, garde du sieel du Roy ende voor Guillaume de la Haye ende Adolph Daens, conynclicke notarissen binnen de stat van **Sint Omaers** opden xijde septembris 1586 – onderteeckent de la Haye ende A. Daens

Ende opden remploy gheteekent Du Smey ende ghesinghiert metten zeghele in groenen wasse up enkele sterte vuythanghende
Eerst een ghemet zaylant ligghende in de Hamhouck, streckende zuudt ende noort – tnoorthende **tgroene straetken** – van zuuden Willem Planture ende van oosten de heere
Item een half ghemet ende xxv roeden elstlant inde voornoemde houck metten oosthende opde landreve ende westhende Pieter vande Stichele ende noorthende de weeze van Jan Broelaers – de zuuthende daeldynghen van Kaerle Butsaert,
Item noch een huus,erfve ende catheylen staende inde **Leverstraete,** streckende oost ende west - van oosten ande erfve vande herberghe ghenaempt **de Hoorne** –
Item noch derfve vande voornoemde **verbrande hofstede** daer **de Hoorne** placht te staene metgaders couterken ende andere materialen op de voornoemde verbrande plecke ligghende – streckende zuut ende noort – van zuuden de oude mart – van vooren derfve vande aeldynghen van Lauwers daer tusschen - ghelast met xxiij pond parisis tsjaers ten prouffyte van Jacob Sherjanssone ende in xxde parisis tsjaers de heere
Item de ij delen van dry inde erfve vande **verbrande hofstede** ligghende opden Yperdamcoutter, metgaders ghelycke deel vander schuere – groene ende drooghe cdateylen ende materialen daer op ligghende – steckende zuudt ende noort – van noorden sheren mersch – van zuuden de voornoemde Yperdamcoutere – westzyde langhs den Schipvaert – ghelast met zij nadvenant inde hofmanschap van Joos Denys ende de voornoemde erfve in vj schele parisis den heere
Item nogh een verbrande hofstede liegghende inde Vlamynckstraete metten westhende daeldinghen van Piter DeVroede – van noorden den heere ghelast met xlij pond parsiis tsjaers losrente ten prouffyte vanden kynderen van Loys vanden Dorpe met x deniers parisis tsjaers den heere
Dies dat omme de somme van zessentwintich ponden grooten vlaemsch – alle tvoorschreven metgaders noch een hofstede groot drie ghemeten ij lynnen ende xviij roeden lants, erfve ende cateilen gheleghen inde prochie van Proven
Item j ghemet lx roden elstlant inde prochie van Oostvleteren ende de helft van zeven ghemeten elstlant gheleghen in de prochie van Watou
Ghehalmpt over erfve den vjde marty xvc lxxxvij

29 april 1587 – Drake en de Spaanse armada -

De in het zuiden van Spanje gelegen havenplaats Cadiz werd uitgekozen als verzamelplaats van de Armada. Daar verscheen geheel onverwachts op **29 april 1587 Francis Drake** met een haastig uit Engeland vertrokken nieuwe vloot.
Met grote overmoed vielen de Engelsen de haven van Cadiz binnen, de Spanjaarden waren volledig verrast, niemand had het ooit gewaagd een Spaanse haven met een oorlogsvloot binnen te vallen, Drake dus wel. Een Spaans leger o.l.v. (we komen hem later weer tegen) Medina Sidonia wist met hun kanonnen, vanaf het land afgeschoten, de Engelsen te verdrijven, maar de ramp was natuurlijk al geschied, een groot deel van de Armada was zwaar beschadigd. Volgens de overlevering werden 37 schepen tot zinken gebracht, volgens de Spanjaarden waren het er slechts 24....
Na zijn ontsnapping, want dat was het eigenlijk, uit Cadiz bleef Drake nog 6 weken lang langs de Portugese en Spaanse kusten varen, zelfs had Drake de moed om een landing uit te voeren om zijn schepen te voorzien van o.m. vers water, Santa Cruz was niet in staat er iets aan te doen, als excuus aan Philips II werd gerapporteerd dat de kannonnen nog niet op de Armada waren aangebracht.

11 mei 1587 – Het Maenhof –

Mahieu de Berch,
heift ghecocht teghen **Willem de Rycke ende Robert Rouvroy** als curateurs van de sterfhuuse van **Willem De Rycke** ende met octroy en consente van Burchmeesters ende schepenen vander stede van Poperinghe vut hem zelven als vooghden van tkyndt van **Christiaen DeRycke**, blyckende by eede van de zelven consente ghepasseert par cailunde voor burghmeesters ende schepenen voornoemde opden xiijde octoris xvc lxxxv – onderteeckent J. Mazeman
Twee lynnen ende vier roeden lants ligghende op de couttere ghenaempt **tMaenhof,** streckende metten oostzyde ande erfve Clays Regners ende van aeldynghen van Kaerle Doen de oostzyde Sint jansstraetken – tzuuthende an tlant vande zusters van Sint Jans ende erfve van de voornoemde sterfhuuse – ghelast met iiij pond xviij schel xj deniers parisis tsjaers in coutterrente – omme de somme van drietwyntich ponden grooten vlaemsch de hoop – te betaelen te vier payementen - tjste payement met halm ghereet – tijde in ougst eerstcommende - tiijde te paeschen 88 ende tiiijde over de vulle betaelynghe in oughste daer naer int jaer 88 –
X schele parisis voor godtspenninck
Xij ponden parisis te lyfcoope
Drie ponden parisis voor den disch van Sint jans
De tachterheden van de coutterrente payement zijnde
Ghehalmpt over erfve den xjste meye lxxxvij

11 mei 1587 – ’t Doorneken - SAP 365 – Halmen

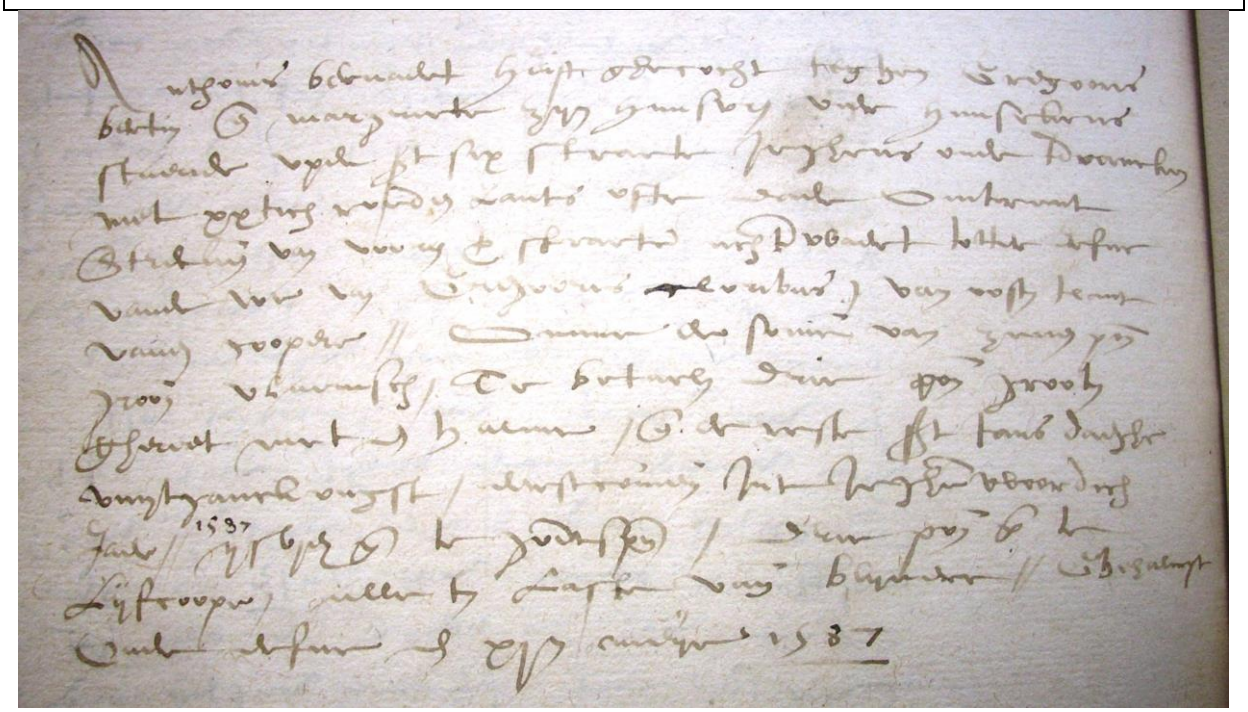

Anthonis Bevraert heift ghecocht teghen **Gregoris Bertin ende Margriete** zyn huusvrouwe vier huusekens staende opde **Sint Sixs straete**
jeghensover **tDoorneken** met xx tich roeden lants ofte daer omtrent
streckende van vooren de straete, achterwaert totter erfve vande wedewe van **Gregorius Cloribus,** van oosten tlant vanden cooper

Omme de somme van zeven ponden grooten vlaemsch te betaelen drie ponden grooten ghereet met de halme ende de reste Sint Jans daeghe vuytganck ougst eerstcommende int jeghenwoordich jaer 1587
Ij schele i deniers parisis te godtspenninck
Drie ponden parisis te lyfcoope
Alle te laste van de blyvere
Ghealmpt over erfve den xjde meye 1587

3 juni 1587 – Koop hop - Register SAP 245 – Register van vonnissen

Swondaeghs den iij juny 1587
Jaques de Pape es ghecondempneert te betalen **Pieter Rouveroye** xxvi – *26* - pond parisis reste van coope van hoppe by cedulle – Gecasseert ende costen

3 juni 1587 – Willem Andries versus Mailliaerd Schevele – SAP 115 - Processen – nr. 46

Oirconden over **Willem Andries**, verweerder jegens de weduwe van **Mailliaerd Schevele,** heeschereghe, ghehort den iijde in de wedemaent 1587 – present Loys Makeblyde, burghmeester

Anthone Courtyl filius Jans, officier vande warandatie van de hoppe deser stede, oudt xxxij jaren of daerontrent, oirconde, beleet ende by ende geexamineert op d'inhoud vande voorseide interdit,
deposeert ghoede memorie thebben ende waerachtigh tzijne, dat ontrent een jaer voor de pillagie van deser quartiere,
de verweerder gearresteert wezende ter instantie van **Jan Tallet,** binnen de de stede van **Duunkercke,** verschoot by oirconde van de verweerder,
de betalinghe van eene jaerschaere paghts by den voornoemde Tallet hem verheesscht, zonder nochtans onthouden thebben de juste somme ofte van wat jaere dat wesen mochte.

De voorgaande getuigenis wordt op de 27ste juni 1587 opgevolgd door 'reprochen'.
Reprochen omme **Martyncken weduwe van Antheunis Maes**, heeschereghe jeghens **Willem Andries** verweerder ter camere

Reprochen omme Martyncken weduwe lest van wylen **Mallaert Scherrier**, te vooren van **Antheunes Maes,** zo procedeert heeschereghe
Jeghens **Willem Andries** zoo hy toegesproken es verweerder
Voor mijne heeren burghmeesters ende schepenen der stede van Poperynghe
1
Alvooren employeert voor reprochen haeren heesch mette acte van condempnatien al hier sverweerders laste vercreghen by Jan Tallet van de vijde meye xvc drieenseventich van xlij pond parisis van een jaer lantspacht vande jaere ende baefmesse xc neghenensestich ende voornoemde Jan Tallet gheasigneert an dese heeschereghe als beschaedeghe borghe over hem jeghens Baudewyn van Blaynchove zoo mijn heeren kennelick es.
Ij
Wesende impertinent en insuffisant byden verweerder te willen mainteneren dat den voornoemde Jan Tallet zoude vande voorseide gheheeschte jaerschaere ende pacht betaelt gheweist hebben duer handen van eenen **Antheunes Corbyl**, oorconde alleene ende singulier tot verificatie by hem beleet
Iij

Op de depositie van de welcken ghenomen hy mochte gheseet ende ghedeposeert hebben dat hy tanderen tyden den voornoemde Tallet ghelt ghegheven heift vutter naeme vanden verweerder gheen regardt genomen noch gheacousteert en mach wesen in pendytien vande schult in questien omme dyversche redenen.
IV
Inden eersten dat hy apparentelick zoo concluderende danoff niet en zal hebben ghesproken als datmen vastelick zoude meughen noch moeten gheloven dat tzelve ghelt gheven, zoude gheschiet zyn, in beaelynghe vande voorschreven acte ende jaerschaere pacht lxix
V
Ten tweeden dat hy alzo sprekende zoude ghetuucht hebben in zyne eygen zaeke ende tzynde selff ontlastynghe niet meer effect noch ghelove importerende noch maekende dan als off den voornoemde verweerder zelve verclaerde de zelve betaelinghe zelve ghedaen thebbene
Midts den voornoemde **Antheunis Cortyl** ghenomen (maer niet gheconsenteert) dat hy ghedeposeert hadde zulcke betaelynghe ghedaen thebbene tzelve zoo verclaert zoude meughen hebben tzynder ontlastynge jeghens den verweerder van ander zaeken danoff hy inden zelven verwerder machte ghesonden wezen ofte als daer toe tgeldt vanden verwerder ontfaen heben ofte anderssins omme dies van hem restoir ende remboursement ehbbene ende by dien allessins ande zaeke zoude moghen winnen ende profyteren jeghens de verwerder indien met zyne depositie den verwerder zyne exeptien verifieren mochte, dat neen

Hiertoe ghevoucht dat de zelve Cortyl beleet is toe verificatie van betaelinghe van xlij pond parisis van lantspachte vanden jaere twee ofte emmers drieentsestich volghens de deductie van sverweerders intendit daer op den voorschreven Antheunis Cortyl belet es ende dies hier gheene questie en es, nemaer alleenlick vande betaelinghe vande voorschreven condempnatie van xlij – *42* - pond parisis over de lantspacht vande jaere lxix – *1569* - dies den verweerder noch den voornoemde Cortyl dacte van condempnatie vut handen vande voornoemde Tallet niet ghelicht en hebben, zoo zy ontwisselicken met eenen zouden hebben ghedaen ende zy t'inhouden vande zelve betaelt hadden, wezende ter contrarie de zelve ghebleve, onder den voornoemde Tallet tot nu binnen den tyt dat hy die de heeschereghe in assignatie alsnoch ghegheven heift.
Aengaende den eedt byden verweerder ghepresenteert, sustineert dat hy verweerder daertoe niet en wel gheadmitteert, noch daer mede passeeren en zal.
Mits welcken nempt conclusie van reprochen naer rechte ende voorts ten principaele zoo zy ten heesche ghedaen heift met costen, implorerende etc.

Ghedient den xxvij juni 1587

4 juni 1587 – Koop hop – register SAP 245 – vonnissen

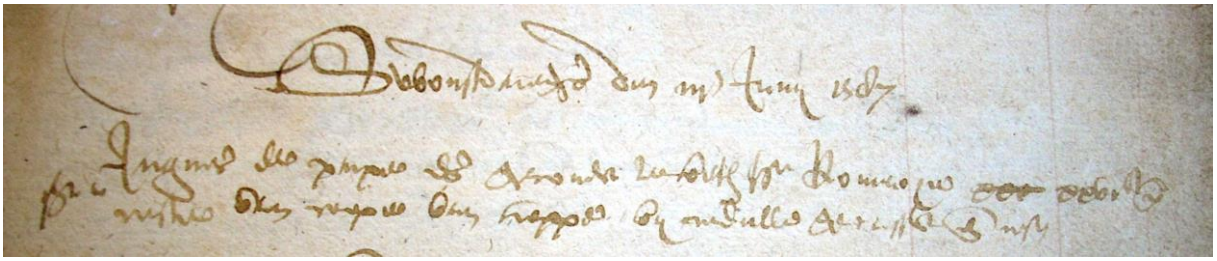

's woensdaeghe den iiij juny 1587
Jaques depaepe es ghecondempneert te betaelen Jan Rouveroy xxi ponden ende iiij schellingen van coope van hoppe by nieuwe gecasseert ende costen

15 juni 1587 – De Crommen Boom – Bethunestraat – Dasdreef - Halmen SAP 365

Sebastiaen Noret heift ghecocht
teghen **Willem vanden Muelenaere ende Mayken** zyn huusvrauwe
eenen behuusde hofstede ligghende inden **Lyssenthouck** by den Crommen Boom
daer Jan Pillaert laetst woonde –
groot van lande twaelf ghemet ofte daeromtrent – ligghende als neffens andere, vuyt gheweirt
een half ghemet alle de catheil – groene ende drooghe daerup staende streckende metten
westhende upde **Betunestraete** – de noorthende jeghens Toone vanden … - oostzyde Gillis
vander Perste …
Thalf ghemet streckende metten westzyde upde Dasdreve - de zuutzyde de wedewe van
Gheeraert Bulteel
Omme de somme…
Xvde juni 1587

29 juli 1587 – Een voste merrie – SAP 245

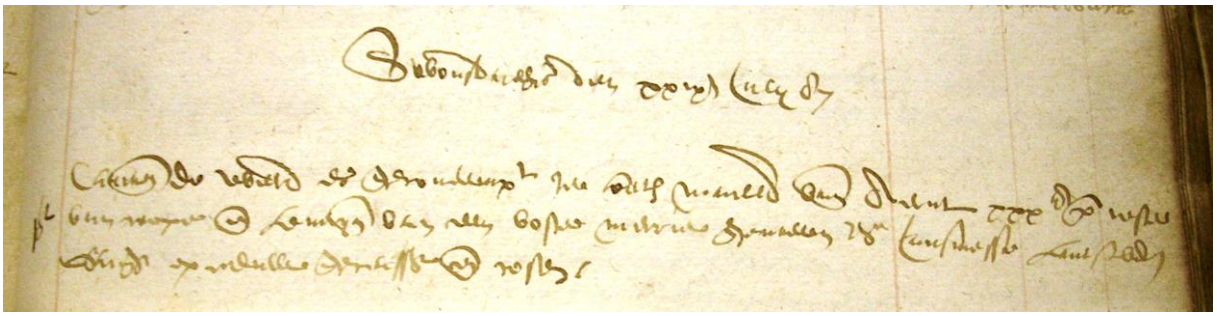

Christiaen de Weerd es gecondempneert te betaelen **Maillaerd van Arent**
xxx pond parisis, reste van coope ende leveringhe van een voste merrie ghevallen tsinte
jansmisse laetstleden – gegicht op cedulle gecasseert ende costen.

Het beleg van Sluis - Pauwels Heindericx

Terwijl dat den hertogh van Parma Sluys belegerde, deden de Geusen allerleye poogernien
om die stadt te ontsetten.
Siende dat sy tot hunlieder oogwit niet en conden geraecken, liepen ze rooven ende branden
op de landen vanden coninck. Den grave van Leycester, die met zijne Engelsche troepen
diergelick bedrijf oock vruchteloos ondernomen hadt, quam met sijner macht, op ’t eynde van
Juli, tusschen Nieupoort ende Oostende legeren.
De Casselrie van Veurne was alsdan in vollen allarme.
Het magistraet bevool terstont aen al het landvolck van hunlieder jurisdictie, dat sy in de
wapenen hun moesten vinden langst den Ysere, tusschen Nieuwendamme ende Dixmuyde, op
den lesten der voorseyde maendt, om den vyandt aldaer den doortocht te beletten.
Het magistraet van Veurnambacht dede testont schrijven aen die van **Cassel, Bergen ende
Hondschoote** dat ze volck tot bystandt souden senden. De Casselnaers sonden te dien eynde,
twee hondert mannen, en de wet van Hondschoote sont, onder het beleet van **Joannes Pieter
Vander Waterleet,** oock tachtentigh mannen.

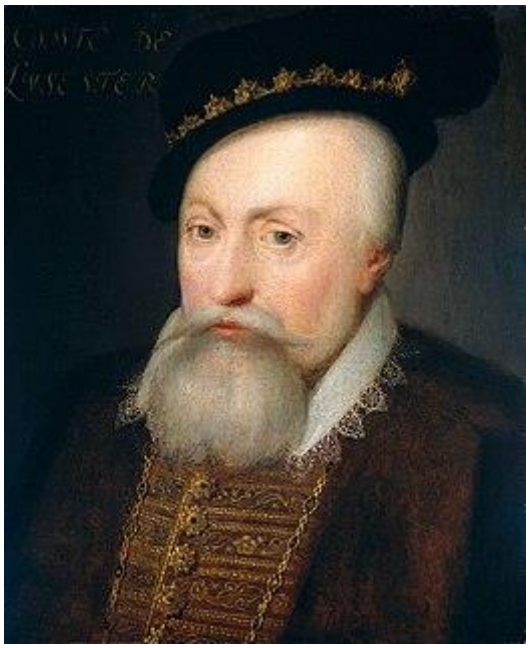

Die hulptroepen wierden insgelicx op den Veurnambachtsen dijck gesonden.
Verders, gaf men de bewooners der Acht prochien, die van **Poperinghe** ende andere nagebeuren de passagien tusschen de Knocke ende Ypere te bewaren, terwijl men de sorge der zeehaven ende vanden strande te bewacken, tusschen Nieuwpoort ende Nieuwendamme, aen het garnisoen vande lestgemelde stede liet.
Het volck vanden **grave van Leycester**[1]**,** quam daeglicx, beleet door eenige der besonderste partygheloopers, uutloopingen doen tot jeghens den Ysere, maer sy hebben de selve riviere niet durven overtrecken, om den tegenweer dat sy er alomme vonden.
De vreese waer in men hier leefde, deurde niet lang.
Naer dat Sluys, op **den 6de ougst 1587**, aen den hertogh van Parma overgegeven was, durfde den grave van Leycester hem in sijner gecoosene standtplaetse niet meer betrauwen.

---

[1] Robert Dudley - Wikipedia

Van den 7de ougst, dede hy sijn volck naer Zeelant trecken.
In Veurnambacht ende in het omliggende, waer men het met der benauwtheyt ontquam, wasser om dit geval geen cleene blijdtschap.
We zagen in de stadsrekening dat het nieuws van de overgave van Sluis reeds op de 6de augustus Poperinge bereikte.

11 augustus 1587 – Bier en wijnaccijnsen – SAP A49

Op de **11de augustus 1587** *kreeg Poperinge immers toelating tot het innen van stedelijke wijn- en bieraccijnzen en deze akte bleef bewaard in ons stadsarchief* - SAP A49.
We geven hieronder eerst de transcriptie van deze akte en gaan er dan verder op in.

Philippe, by de gratie Godts coninck van Castilien, van Aragon, etc…
Allen den ghenen die dese jegenwoordige zien zullen, saluyt.
Wij hebben ontfanghen de oitmoedige supplicatie van de borghmeesters, schepenen ende schamele ingezetenen onser stede van **Poperynge**,

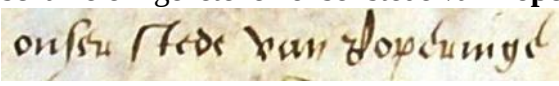

inhoudende hoe dat zy ende haerluyden voirsaeten eertijts vercregen hebben,
zoe van wijlen hoochloffelycken gedachten, de keyser **Kaerle den vyfden**, onsen lieven heere ende vader, wiens ziele Godt genadich zij,
ende bevoirens van zyne vooirzaten graeven van Vlaenderen
als van ons opene brieffven van ottroye,
daerby de supplianten ende hunne voirsaeten geoirloft heeft geweest te mogen heffen ende ontfangen zekere ordinarysse assysen, op de slete van de wynen, bieren ende azyn binnen der jurisdictie der voorschreven stede,
waermede sy van allen ouden tyden gewone zyn te betaelen de jaerlyksche cheynsen ende renten loopende ten laste van den zelven stede,
ende te onderhouden haere schipvaert, drie overdraegen, drie speyen, edifficien, bruggen, buusen, calchieden, ende meer andere ordinarisse lasten
mits te gevende **voor recognitie** tonsen proffyte de somme van **vierhondert ponden parisis** ’t jaers, ende gleyhcke vierhondert ponden ’t jaere voirden eerweerdigen vader in Godt, den prelaet van Ste. Bertins, weerlyck heere der zelver stede

ende gemerct de voorseyde, onse leste brieffven van ottroye, niet alleenlyck geexpireert, nemaer door de voorleden oirlogen, pillaigen *(plunderingen)* ende verwoestingen van dien quartiere ende zonderlnge by **den brandsticht van ’t garnisoen van de maestgelegen stede van Ypren,** als doen houdende onse tegenpartye,
met al meer andere verregaende brieffven ende bewysen onderschreven, ende te nyeuwen gedaen zyn geweest- overmits de voorschreven stede van Poperynghe
es opene, onbevrydt ende gelegen ten platten lande,
zoo en zouden de voirnoemde supplianten niet willen, noch mogen langere heffen de voorschreven accyssen
ten waere daertoe hebbende onse nyeuwe brieffven van ottroye –
welcken aengemerckt ende zonderlinge dat de voorschrevne stede veur den meestendeel, mitsgaders haer overdraegen ende speyen verbrant zyn,
oick mede de calchiede in vele plaetsen bedorffven, vervallen ende verdonckert is,
ende dat daertoe zeer excessive ende inestinable costen ende reparatien zullen behoeren,
die de supplianten duer den val vander neringhe ende den tegenwoirdigen benauden ende calamniteusen tyt,

nyet en souden weeten te vinden,
ende dat selfste nochtans meer dan noodich is,
zoude men de selve vervallen stede eenichsins willen ophelpen ende voirderen tot haeren voirgaenden staet ende wesen –
dat oick naer diversche versaemingen, communicatien, deliberatien, raedt ende advys daerop genomen,
de supplianten geenen anderen vond, noch apparente middele daertoe en weten
dan duer de opheve van de voirseyde assysen,
waerop sy alreede hebben vercregen van den voornoemden prelaet van St. Bertins zyne brieffven van persmissie ende accordt op den **negensten aprilis** lestleden hierop geexhibeert
soe ist, dat de voornoemde supplianten, ons seer oitmoedelyck gebeden hebben, dat ons gelieven soude hen te verleenen onse nieuwe brieffven van gratie ende ottroye, ende consenteren voir den tyt van negen toecommende ende continuele jaeren te mogen heffen ende ontfangen
te wetene **den vierden penninck** van elcken **stoop wyns**, zoe die ter tappe vercocht werdt gelycken vierden penninck van den incoop van elcken **stoop wyns voir** den ingesetenen die de wynen voir haerlieden eygen slete zullen willen indoene
gelyck die van ouden tyden by de voorgaende brieffven van ottroy belast hebben geweest van elcken **stoop gebranden wyn,** acht scellingen parisis, den pot ende pinte nae advenant van elcke **hamborsche tonne wyn**, houdende xlviij stoopen te vente, drieentwintigh scellingen parisis, de halve, derden ende quart naer advenant
van elcke tonne **Engelsche, Hollandsche ende andere meerste vremde ofte ingebrauwen bieren** houdende lxviij stoopen, vier ponden parisis, halve, derde ende vierendeel naer advenant
van **elcke tonne dobbelbier** houdende als boven dertich scellingen parisis, halfve, derde ende quart naer advenant
van **elcke tonne geysere** gemaect van appelen, peren, honich oft dyergelicke, drie ponden parisis, halve, derde ende quart naer advenant
ende alsoe den voornoemde prelaet van Ste. Bertins considerende den jegenwoordigen deerlycken ende vervallen staet der voorschreven stede van Poperinge,
daer nu ten tyden nyet en zyn bevonden **vierhondert huysgesinnen**, daeronder den meestendeel aerme ende schaemel luyden ende zonder goedt

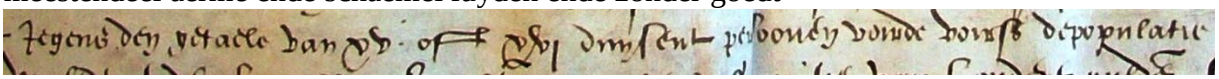

jegens den getael van xv *(15)* **oft 16 duysent persoonen** voir de voorseyde depopulatie aldaer geweest hebbende
ende zonderlinge dat de voorseyde assysten nyet en zullen konnen vuyt bringen den vjden *(6den)* penninck van de voirleden tyden,
heeft den supplianten gegneten de recognitie van **hondert gulden 't jaere**,
zoe hebben de voirnoemde supplianten ons insghelycx gebeden dat wy de voirschreven aerme ende vervallen stede ons soude willen verdragen, met gelycke erkentenisse van hondert gulden 's jaers
ende daerop doen depacheren onse behoirlycke brieven van ottroye, de zulcke zaeken dienende
DOEN TE WETENE dat de zaecken voirschreven overgemerct
bezondert de groote lassten in de welcke voornoemde stede van Poperinge haer bevindende, mitsgaders het cleyn middel datter is om descent e redresseren, overmidts de depopulatie ende schaden die zy geduerende dese oirlogen ende troubelen in dicersche manieren geleden heeft ende op alles gehadt tadvys

eerst van onsen lieven ende getrouwen raedt ende ontfanger van WestVlaenderen Andries Hene
daernaer van de president ende luyden van onse rekeningen te Ryssele ende volgentlyck van de hoofden tresorier, gnade ende gecmmitteerde van onse domeynen ende finantien
wy om dese ende andere merckelycke redenene ons daertoe bewegende, genegen wesende ter bede ende begeerte van de voornoemde borgmeesters, scepenen ende ingesetenen van Poperinghen supplianten
hebben den selven geottroyeert, geconsenteert ende geaccordeert
ottroyeren, consenteren ende accorderen vuyt onsen zonderlinge gratie by desen,
dat zy sullen mogen continueren de lichtinge van de assysen hierboven gementioneert voir eenen tyt ende termijn van drye jaeren naestcommende ende achtereenvolgende,
beginnende op huyden, datum van desen, mits bij hen jaerlyckx betaelende tonsen proffyte in erkentenisse van dese, onse jegenwoirdige gratie, **de somme van hondert ponden van dertich grooten onser vlaemsche munten tpondt**
in handen van onsen voornoemde ontfanger gnade van WestVlaenderen, jegenwoirdich oft andere toecommende, de welcke gehouden zal worden daeraff rekeninge ende bewijs te doene metten anderen penningen van zijnen ontfanck
ene voirts op de andere lasten, conditien ende resernatien begrepen in onse voirgaende ottroyen
oick op conditie dat de voirnoemde supplianten oft hunne naercomelingen in wette ghehouden zullen wesen alle jaeren rekeninge te doene ,
zoe van de lichtinge als van de employ van de penningen van de voorseyde assysen van de voornoemde van onse rekeningen te Ryssele ofte gecommitteerd van dyere,
daerby geroepen den commisvanden voornoemde prelaet van St. Bertins
daerenboven sullen de supplianten oick gehouden wesen dese jegenwoirdige te doen presenteren, zoe inde raedt van onse finantien, als in onse voornoemde rekencamer te Ryssele

Het vervolg van deze akte is niet meer vlot leesbaar aangezien er zich een tamelijk groot gat in het perkament bevindt.
Wel nog te lezen is het volgende:
… int jaer des heeren vijfhondert ende zevenentachtich van onse rycken te weten van Napels ….

Uit het eerste deel onthouden we dat Poperinge vroeger reeds toelating had gekregen om accijnzen op wijn, bier en azijn te heffen, mits het betalen van 400 ponden parisis aan de ontvanger van de graaf van Vlaanderen en 400 ponden aan de abt van St. Bertins te St. Omaars, de wereldlijke heer van de stad Poperinge.
Poperinge werd daarna geteisterd door

oirlogen, pillaigen *(plunderingen)* ende verwoestingen van dien quartiere ende zonderlnge by **den brandsticht van 't garnisoen van de maestgelegen stede van Ypren,** als doen houdende onse tegenpartye,

In het jaar **1584** *kreeg men van keizer Philippe, een akte - SAP A47 - waarin uitstel van betaling kreeg. Hierin stelt men dat de stad Poperinge volledig dient hersteld te worden. De reparatie van '***des églises, hospital, halles, maison de ville, lieu du poix, ouerdrachts, escole, prisons et semblables édifices, au tout nécessaires à une républicque,'** *was dringend nodig.*
In deze akte haalt men tevens aan dat het inwonerstal voor de ramp, bestsond uit **16 tot 17duizend personen,** *heden ten dage terug gebracht tot een 400 huisgezinnen.*
We vergelijken dit even met onze akte van de 11de augustus **1587** *waarin men Poperinge beschrijft als*

daer nu ten tyden nyet en zyn bevonden **vierhondert huysgesinnen**, daeronder den meestendeel aerme ende schaemel luyden ende zonder goedt

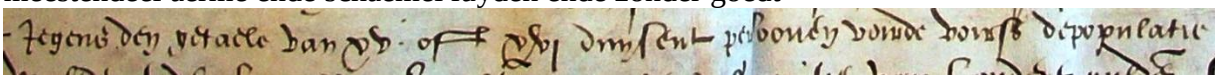

jegens den getael van xv *(15)* **oft 16 duysent persoonen** voir de voorseyde depopulatie aldaer geweest hebbende

Voor de godsdienstperikelen waren er in Poperinge tussen de **15 tot 17.000 inwoners**, *een bevolking die in 1584 terug gevallen was op 400 huisgezinnen of zo'n 2000 tot 2400 inwoners.*
Kan dit?
We vergelijken even met de situatie van **Veurne**, *zoals we deze vonden in de thesis van* **Laurent Hoornaert** - **Boter en kaas in de Kasselrij Veurne (16de-begin 19de eeuw).**
Onder de zuidvierschare van de kasselrij zaten onder andere Krombeke en Proven
Onder de acht parochies zaten Reningelst en Watou.

Hij komt tot het volgend schema:

Tabel 3: Aantal inwoners in de Kasselrij Veurne 1550-1645

Jaar	Benaderend bevolkingsaantal	Index
1550-54	23.868	103
1555-59	23.636	102
1560-64	23.404	101
1565-69	23.173	100
1570-74	23.636	102
1575-79	19.349	83
1580-84	4.402	19
1585-89	4.402	19
1590-94	7.415	32
1595-99	9.269	40
1600-04	7.878	34
1605-09	9.732	42
1610-14	10.659	46
1615-19	16.019	69
1620-24	17.976	78
1625-29	23.117	100
1630-34	26.612	115
1635-39	27.120	117
1640-44	26.612	115

Hier zien we dat de casselrij Veurne, waaronder onder andere Roesbrugge en Proven - in de periode 1550 – 54 – 23.868 inwoners telden, een getal dat in de periode 1585 – 1589 terugviel tot 4.402 inwoners of één vijfde tot één zesde van de oorspronkelijke gevolking.

Al bij al mogen we dus zeker een inwonerstal van ***16.000 inwoners voor – klein - Poperinge,*** *voor de godsdienstroerselen als realistisch aannemen. Wanneer – groot - Poperinge zijn 20.000ste inwoner zal vieren, zullen we toch nog moeten besluiten dat Poperinge ooit nog meer inwoners heeft gehad en dat het herstel over ruim 450 jaar nog steeds niet volledig is.*

13 september 1587 – Jan de Broedere heeft schulden - SAP 395 –

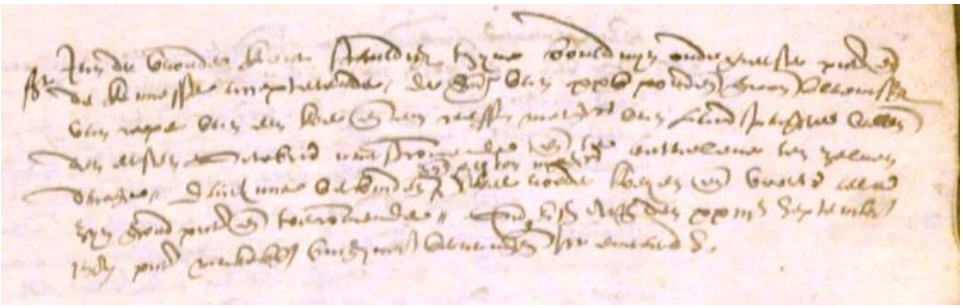

Jan de Broedere kent schuldich tzyne **Boulduyn Oudeghherste** -
present ende de kennesse accepteerende –
de somme van xxv ponden grooten vlaemsch -
van coope van **een koe ende een calff** metgaders van landspachte -
vallende den eersen octobris naerstcommende ende te beaelene ten zelven daeghe
daerinne verbindende **twee roode koeyen** ende voorts alle zyn goed - present ende
toecommende -
omme executie -
actum den xxiij septembris 1587 -
Present Makeblyde burchmeester vervanghende Pieter Everaerd schepen

24 september 1587 – ’t Gouden hoofd - SAP 331

Gheconsenteert **Jan Ghyselbrecht** de vercoopinghe van de materialen lighende ter verbrande stede eertyden ghenaempt **’t Gouden Hooft** in d’Yperstraete ende aldaer by sleete bedervende om daeran te verhaelen partie van zyne verachterhede van xxiiij pond parisis sjaers losrente, verlopen xiiij jaeren, by acte van affwinninghe van de iij de july lxxxvii ende dit zonder perjudicie van yemands recht.

24 September 1587 – Verkoop van een boerderij met hommelhof – Processen – Transcriptie H. Vandenberghe

Extract vut tregister vanden [erfenissen]
ende onterfenessen vander stede [ende]
Heerlichede van Poperynghe, waer [onder]
anderen staet tnaervolghende

Franchoys de Vos heft ghecocht by verhoghynghe
jeghens **Jan de Muelenaere** fs Jans
over hem zelven ende jeghens Tanneken zyne huusvrauwe.
Item jeghen den voornomden Jan als voocht van zijne broeders by consente ende auctorisatie van Burchmeesters ende schepenen vander stede van Poperynghe – blyckens by acte vanden voorschreven consente in date vanden xxij en wedemaent XVc LXXXVII *(1587)* Ondertekent J. Mazeman
Een huus metghaeders derfve ende alle de catheylen, groene ende drooghe vutghenomen den plock van homele
achter tvoorschreven huus ligghende
metghaeders **de persen** vanden **zelven hommelhoove**
mortelvast, wortelvast naghelvast ende cavelvast metghaeders eene garderobe
coutsen ende lysen staende beneden inde camere, boven dien noch een coutse ende lys ende zeker schapraeyken staende boven opde voorcamere

metghaeders thommelhof achter tvoornoemde huus ligghende ende de keete daer op staende.
Tselve huus ende erfve voornoemt ligghende opden Overdam streckende van vooren ter straete achterwaert totter erfve van Gilles Pieren ende Gayfer Moeraert,
de noortzyde derfve van Franchoys van Beveren
ende langhes tpeperstrate
de zuutzyde thuus ende aeldynghen van Nicasen de Backere[2] ende derfve van weezen van Jan de Muelenaere doude ende derfve van Pieter Vander Couttere
ghelast tvoorschreven in Overdamssche schult den heere tsiaers, wannoff Baefz daeghe vallende es XIX s. VII d. en ende te middewynter IX d. ob. ende XIIII cappoenen tsiaers hier of moet volghen derfve onder thuus van Franchoys van Beveren met XVIII s. II d. par. siaers, Omme de somme van twee hondert ende een pont groote vlamsch, X s. parisis voor eenen godtspennynck, zes pont parisis voor den ghemeenen aermen XII pond par. te lyfcoope, Te betaelen met vichtich ponden grooten te baefmesse eerstcommende, int ieghenwoordich jaer 1587 Item /v°/ twyntich ponden grooten binnen een half jaere daer naer Item noch twyntich ponden grooten te Baefmesse 1588 ende de reste over de vulle betalynghe es den cooper ghehouden te furnieren ten voorscreven termyne emmers zyn optie hebbende de zelve pennynghen onder hem te behouden te weezen pennynghen dannoff betaelende crois naer advenante vanden pennynck XVIe de welcke hy cooper ghehouden weet op te legghen tallen tyden als de voornomde weezen zullen huwen ofte sterven XX s. p. voor den roupere alle tvoorschreven ten laste vanden blyvere Ghehalmpt over erfve den XXVIIe july XVIc LXXXVII tich inde marge van zyn originael staet tnaervolghende.

De kerynghe es ghedaen vander naerheyt by Franchoys Diedeman ter presentie van burchmeesters ende schepenen zittende in ghebannen vierschaere int cuerghedynghe opden XXIIIIe septembris 1587, alwaer de naerheyt bynden 1e coopere anden voorscreven Dieneman es ghekent.

> Accordeert met zyn origineel naer collatie by my onderschreven als clerck ghedaen toorconden.
> (get.) Makeblyde

De winter van het jaar 1587 - Augustyn van Hermelghem -

Vanaf hier tot en met het jaar 1591 kunnen we weer beroep doen op de kroniek van Augustyn van Hermelghem die hij in Ieper opstelde.

Op den **10sten van november 1587**, zoo was 't Ste Maertensavond, en het Gemeene heeft eenen schamelen Ste Maertensavond gehouden met het groot overlast dat dagelijks het Gemeen, ja de geheele stede moeste lyden met de xiij vendelen Spanjaerden, die in garnisoene lagen binder stede, en hadder geweest sidert Ste Michielsavondt, ende zoo geestelyke ende zoo weirelyke en zouden niet gemeent hebben dat het mogelijk zoude geweest zijn zoo lange binder stede te houden; maer men mag het wel seggen dat niemand en weet wat hy lyden mach dan als men in het lyden is. Men sprak dagelijks van 't vertrecken,

---

[2] Of de Buckere, kan ik maar zien op het origineel

maer daer en kwam noch en volgde anders niet; hier mede is Ste Maertensavondt en Ste Maertensdag gepasseert, en daer by den xij^{sten}, xiij^{sten}, en xiiij^{sten} november.

Op den **4^{den} december**, zoo clopte de clocke zeere op de kerke, toogende met de banniere datter peerde-volk was ontrent de stede, en 't was een cornette, die zeer groot was; zy hadden lange gelegen bin **Venloo,** en hadden hun briefven om op de **Cassellerie van Ypre** te komen liggen. Het meeste deel was binnen der stede gelaten om hun harnasch en andere zaken te vermaken; zy trocken met ofte wat voor den avond uytter stede van Ypre; voort alle omme begonste ontrent Ypre veel volk op meest alle plaetsen te komen, waer duere den landtsman groote travaillie hadde.

Op dezen tijdt zoo was zyne Altesse vertrocken van Brugge naer 't Sas, en alle omme daer't noodt was ter oorzake van de groote preparatie, en van gelyke zoo warender aengekomen tot Waestene wel **vichtig vendelen Spanjarden**, zoo dat 't land alzoo vol volk was, als't oyt en was; het was maer gekomen sidert oust uyt Spanje, **en was een miserabel volk van armoede,** van roemenesoen als van ellendigheyd, **zoo dat het volk van alle dorpen alomme zeere vluchtede,** zoo dat men niet anders en verwachtte dan de ruwiene van West-Vlanderen; aldus stond het noch den winter niet wel te gane.

11 december 1587 – Zuster Marie Sint Rynicx – moeder van het gasthuis – SAP 395

Jan de Muelenaere als voogd met **Jacques de Pape** -
vande kinderen van **meester Hendryck**- transporteert inde handen van zuster **Marie Sint Rynicx** - moedere vande gasthuuse deser stede -
xij pond parisis tsjaers –
over tverloop van een rente bezet op tgoed van wylen **Michiel Teys** -
daer de weduwe van Jacob Schevele nu ten tyden woonende es inde **Meesenstraete** -
ter betaelynghe vande **mondcosten ende onderhoudenesse** in cleederen van **Catelyncken** een vande voorseide weezen den tyd van neghen jaeren wannoff teerste jaer gevallen es den xvde decembris 1587 - ende alzo voorts -
de zelve moedere schuldich tzyne de somme van zes ponden grooten over den mondcoste ende onderhoudt vande zelve weezen ten verleden tyde tot dese –

in betaelinghe van diere haer overstellende alle de verloopen van eene rente van viij pond parisis tsjaers besschreven ende staende te vallen ten laste van daeldinghen ende goed van Loys vande Goesteene -
metgaders L schele parisis tsjaers losrente vallende jaerlicx den jste marty - teerste lxxxviiij - ten laste ende op tgoed van Jaques de Worm -
over xij pond parisis tsjaers weezegheld ten laste vande hoirs ende goedynghen van wylen Kaerle de Schottere - tjste jaer vallende te kersmesse naestcomemnde -
oft anderen daghe naer tbewys danooff wesende
Omme executie -
Actum den xj decembris 1587 -
Present Hendrick Diedeman vervanghende Willem de Vos schepenen

11 december 1587 – Perone heeft schulden bij Jacob - SAP 395

Perone Bouchillon weduwe van **Christiaen de Wezen -** kend schuldich tzyne **Jacob Visaigne** –
de somme van xxvij ponden parisis van coope van groene vruchten -
in voldoeninghe van diere hem transporteerende de somme van xxvj pond parisis te ontfanghen van Gheleyn de Coninck van coope ende leverynghe van broode -
betekent gelt ende deuchdelyck schuldt
Actu eodem present de zelve schepen

De winter van het jaar 1587 - Augustyn van Hermelghem -

Op den **18sten van december**, 's vrydags in de kwatertemper, zoo zeide men datter passeren zoude wel 20 ofte 25 vendels Spanjaerden, en ontrent den 10 uren zoo begonsten zy te passeren by drie ofte vier t'samen; maer ontrent den xij uren zoo passeerden zij dweers door de stede, komende de Meesepoorte in en ter Boesinckpoorte uyt, iiij vendels wel gemonteert en fray volk, ende ontrent den avond, rond drie uren, zoo passeerden al te samen xv vendels ende die eerste gingen **logieren te Elverdinge** ende de xv vendels kwamen wederom in ter Meesepoorte, en zoo over de maert langs de Boterstrate naer **Vlamertinge,** en het waren de grootste vendels die noyt en waren gezien van Spanjaerden binder stede, en daer was zoo veel carroy achter, dat't ongelovelijk was, en daer waren mette peerden en de wagens en mette mosaten wel 500 peerden en meer, maer daer bleefver vele met hunne kennisse, met andere Spanjaerden, binder stede, en dit was oudt garnisoen; 't was het garnisoen dat kwam uyt Herentals, ende het crijschvolk Spanjaerden, die te Waesten lagen, die bleven noch aldaer, men zeide dat zy trocken naer Hondtschote. Daer waren schipwerckers, die kwamen van Antwerpen, en zeiden datter 20 groote schepen al claer waren ende gereedt, en zijn Altese was tot Antwerpen en het crijschvolk kwam altijdts aen van langst te nadere het Westkwartier, en noch zeide men voor zekere datter geen garnisoen en zoude blyven in het landt dan Duytsche, en d'ander al te schepe.

Kerstdag en monstering tot Poperinge

Op den Kersdag 's nachts, zoo dede men de matten en kersmisse in alle prochien binder stede naer de oude costume ter middernacht, en niet jegenstaende de menigte van de Spanjaerden binder stede vouchde eeniegelyk hem ter kerke, maer niet vele Spanjaerden en zachmen; want zoo vele affectie en drougen zy tot Godt ofte zyne heyligen dienst niet;

maer de sommige myffelden en speelden den geheelen nacht tot ontstichtinge van goede devote menschen. Godt wilse bekeeren!

Op St.-Jansdag, zondag zijnde, zoo hebben zy wederomme eene generale monsteringe gehouden binder stede van de xiij vendelen, en begonsten 's nuchtens vrouch de trommelen te slane metten dage, en hebben geen poorten open gedaen voor datter eenige gemonstert waren, en vergaerden alle in de kerke van St.-Jacop, en men mocht er geen dienst doen bin die dagen, en den gouverneur dede by den capiteyn de compagnien de zuyt- en de noortkerk-deuren vernagelen by eenen smidt met groot yser, om dat de Spaensche soldaten geen ribauderie en zouden doen van twee rysen te passeren, ende de monstering-heeren waren zeer stranck ende de monstringe geduerde van 's nuchtens ten viij uren tot 's nachts ten twee uren, en 's anderdags den Onozelen Kinderdag zijnde, den xxviij van december, zoo en waren geene poorten open gedaen, **want daer monsterden tot Poperingen 19 vendelen Spanjaerden** en om dat de Spanjaerden hadden zulk eenen treck om hun altijdts te avenceren om den koning te stelene zijn paeye, zoo en was de poorte ter die oorzake niet opengedaen, ende elk verhoopte datter eenige veranderinge duere komen zoude; de zelve Spanjaerden, die tot **Poperinge** hadden gemonstert, kwamen t'samen tot Vlamertinge; zoo datter wel aen de 19 vendelen waren, iij Duytsche monden met de achterloopers, zoo zeide men, dat zy 's anderdags zouden passeren door de stede naer hun lieden kwartier.

23 december 1587- Soldaten – SAP 245
De weduwe van **Nicolas Sellier** es by submissie ghecondempneert te betaelen **Willem Devos,** de xomme van vj pond parisis over ghehouden ende ghealimenteert te hebben haer soldaten van coronel Omare de Began ter wedercompste van Hondschoote.

Op den **29sten december,** zoo bleven op Vlamertinge en Elverdinge wel 19 vendelen Spanjaerden, zoo dat de arme landtslieden zulken noot leden als zy oyt hadden geleden, want in elk huys ofte goet mochter wezen 30 ofte 40 soldaten; zulke overlastinge en was daer te voren niet vele gehoort; Godt betert!

Op den **30 december**, zoo was datter passeerden 19 vendelen Spanjaerden 7 dycke, ende 't was eenen grooten noot, ja zulk eenen hoop nooit te voren gepasseert en was door de stede t'samen; maer **de arme landtslieden moesten het al besuren**, want men zeide dat zy tot Waestene zouden den nacht passeren, wel tot grooten en swaren overlast van den schamelen landtsman; want elk binnen Vlaenderen nooit verlast geweest hadde als nu in dezen tijdt; pacientie!

Op den **Nieuwavondt**, den lasten van december, 's nuchtens ontrent den negen uren, zoo het teken uytstekende, zoo wast 't ter Boesinckpoorte, en daer passeerden corts daer naer vier vendelen Spanjaerden, die hadden gelogiert tot Boesinge, en 't was het garnisoen van 't Sas; zy trocken deur de stede naer Waestene, en 's daegs te voren zoo warender gekomen door Ypre 19 vendelen en 22 die daer lagen en 14 die kwamen van Wervieke af, en deze vier maken t'samen 59 vendelen en alle Spanjaerden, en binnen Waestene en daer ontrent en was niemand t'huys; want elk was wechgelopen, abandonerende alles dat zy hadden; zoo was den roep overal dat zy zouden trecken naer Arthoys, maer de waerheyd zal noch bekend wezen, want het accoord, dat die van Camerycke hadden van te vooren gemaekt, exspireerde den lasten december. Godt doe't wel gaen!

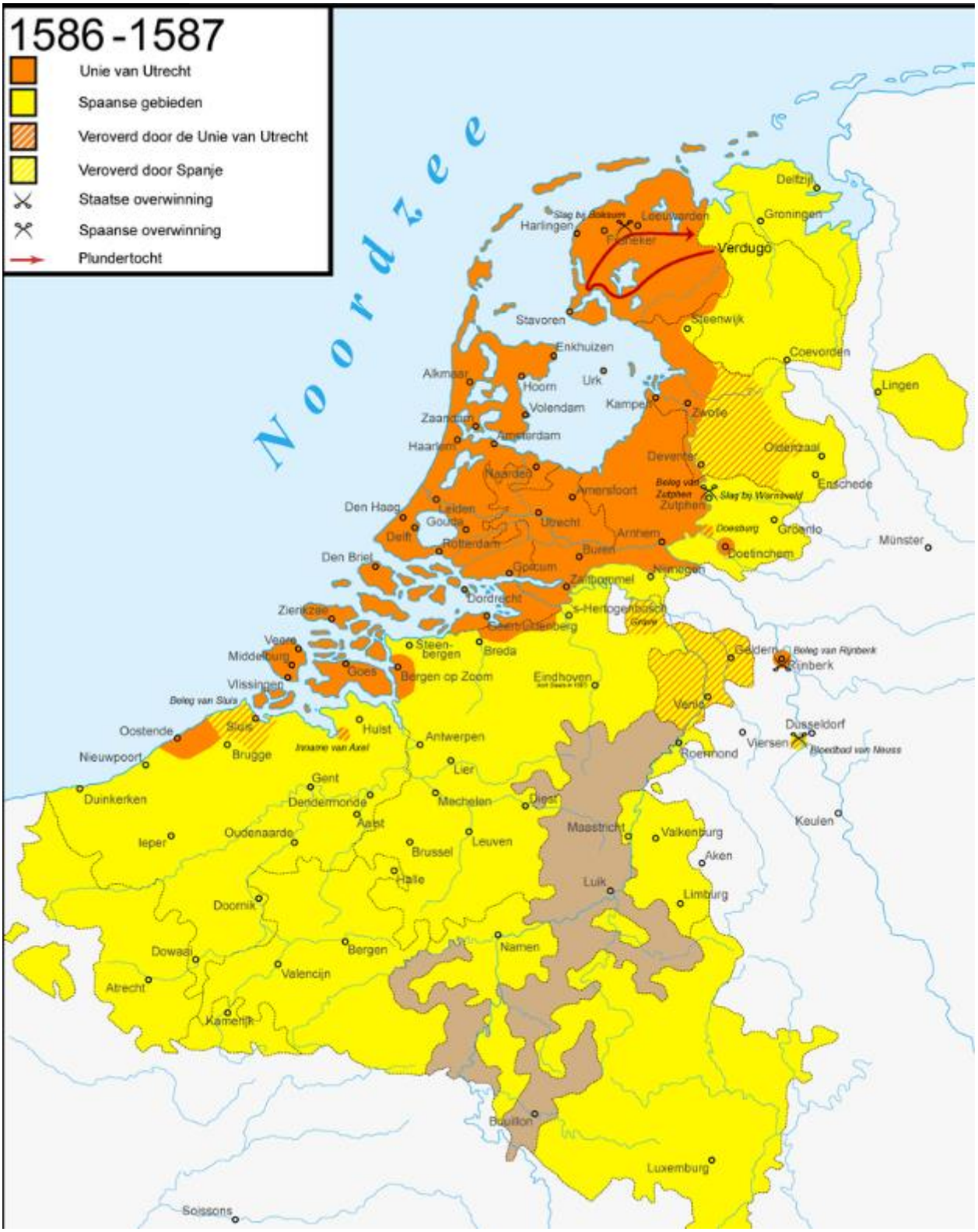
1586 - 1587
Unie van Utrecht
Spaanse gebieden
Veroverd door de Unie van Utrecht
Veroverd door Spanje
Staatse overwinning
Spaanse overwinning
Plundertocht
Noordzee
Deftzijl
Groningen
Harlingen
Leeuwarden
Verdugo
Stavoren
Steenwijk
Enkhuizen
Coevorden
Alkmaar
Hoorn
Urk
Lingen
Volendam
Kampen
Zwolle
Zaandam
Amsterdam
Haarlem
Deventer
Oldenzaal
Naarden
Amersfoort
Enschede
Zutphen
Den Haag
Leiden
Gouda
Utrecht
Arnhem
Doesburg
Groenlo
Delft
Rotterdam
Münster
Den Briel
Buren
Doetinchem
Gorcum
Nijmegen
Zaltbommel
Dordrecht
Zierikzee
s-Hertogenbosch
Gelderen
Veere
Steen-
bergen
Breda
Middelburg
Goes
Bergen op Zoom
Eindhoven
Rijnberk
Vlissingen
Venlo
Oostende
Sluis
Hulst
Antwerpen
Dusseldorf
Nieuwpoort
Brugge
Roermond
Viersen
Gent
Lier
Duinkerken
Dendermonde
Mechelen
Diest
Aalst
Maastricht
Keulen
Ieper
Oudenaarde
Leuven
Valkenburg
Brussel
Aken
Halle
Luik
Limburg
Doornik
Bergen
Namen
Dowaai
Valencijn
Atrecht
Kamerijk
Bouillon
Luxemburg
Soissons

De uitwijking naar Leiden -

Uit het feit dat het Gerecht in 1587 in Leiden aan anabaptisten de eedsaflegging ‘op mannen waarheid’ in plaats van met ede toestond, kan afgeleid worden dat toen reedts talrijke doopsgezinden in de stad waren. ‘De saaien en greinen zijn, zegt een tekst ui 1588, het eerste fondament van de saydraperie alhier ende duer het verderf van **Hondschoten, Brugghe, Ypere ende Nieupoort,** soe es deur middel ende zegen van God Almachtich die deze stat verjont heeft, de neering van de sayen opgecommen, daerduere dat de stadt ende t’gemeente sonder twyfelen daervan wel geprofyteert hebben.
We zien dat er in de jaren
1575 – 2; 1580 – 10; 1585 – 12; 1590 – 13 en in 1595 – 10 – *in totaal 47* - Poperingse gezinnen in de stad Leiden worden ingeschreven.
In dit artikel over Leiden stelt men nog:
Alhoewel de uitkomst van deze telling niets in absolute zin over de Zuidnederlandse immigratie zegt, omdat ook hier slechts diegenen tot het kopen van het poorterrecht verplicht waren, die zelfstandig ter stede ‘poorters neringe of hanteringe’ uitoefenden, komt hierin wel de overheersende betekenis van de zuidnederlandse vestiging tot uitdrukking, vooral als men het zuidnederlandse percentage per 5 jaarlijkse periode vergelijkt met dat van de overige inschrijvingen